

ODILE FLICHY: A „KARIZMA” SZÓ JELENTÉSE SZENT PÁL LEVELEIBEN

A „karizma” szót manapság a szociológiai szaknyelv használja (így van ez, mióta Max Weber „karizmatikus vezetőnek” nevezte azt, aki hatalmát nem mástól kapta, hanem magában hordozza), illetve vallási szakkifejezésnek tartjuk, hiszen „lelki karizmákról” vagy „karizmatikus csoportokról” hallunk. A különféle filológiai és exegetikai értelmezések a görög χάρισμα szót Pál apostol írásában idézik, akinek leveleiben 14-szer fordul elő.¹

E Biblikus Konferencián, amelynek témaköre a karizma és a hatalom kapcsolata, szükséges megfogalmazni azt az alapvető és mégis összetett kérdést, hogy Pál milyen értelemben használta a karizma szót. Miért volt szüksége annak kiagyaltására? Miért oly jelentős ez a választása teológiai reflexióját tekintve?

A páli levelekben szereplő „karizma” szó értelmét keresve olyan kérdések irányában is elindulunk, mint hogy ennek milyen kapcsolata fedezhető fel a „hatalommal”.

Az 1Kor és Róm levelekben található elsődleges előfordulásokat vizsgálva rámutatok arra, hogy a további két páli kulcsfogalommal is kapcsolatba hozható: a χάρις főnévvel és a πνευματικός melléknévvel. Felhívom a figyelmet arra is, hogy ezek értelme elválaszthatatlan attól az élettől, ahol Pál apostol munkálkodik: az 1Kor levél elsődlegesen lelkipásztori irányultságú, a Róm levél pedig inkább teológiai reflexió szándékával íródott. Megkülönböztetem azokat az előfordulásokat, ahol a χάρισμα *terminus technicus*-ként, vagyis sajátos értelemben, illetve ahol általánosabb, több mindenre kiterjedő értelemben szerepel.

A χάρισμα AZ 1KOR-BAN

Az első korintusi levélben három különböző szakaszban található a χάρισμα: elsőként az olvasók köszöntését követő hálaadásban (1,4-9), majd a 7. fejezetben, amely egészében az egymást kiegészítő két életállapottal, a házassággal és a szüzességgel foglalkozik (7,7), végül a 12. fejezetben, ahol ötszörös (12,4.9.28.30.31) előfordulásban kapcsolódik a tárggyal: πνευματικαί.

1Kor 1,4-8

⁴ Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν ἐπὶ τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ⁵ ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, ⁶ καθὼς² τὸ μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν, ⁷ ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ⁸ ὅς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ [Χριστοῦ].

Hálát adok értetek Istennek mindenkor azért a kegyelemért, amely nektek a Krisztus Jézusban adatott. Mert a vele való közösségben mindenben meggazdagodtatok, minden beszédben és minden ismeretben, amint a Krisztusról való bizonyágtétel megerősödött bennetek. Azért nincs hiányotok semmiféle kegyelmi ajándékban, miközben a mi Urunk Jézus Krisztus megjelenését várjátok, aki meg is erősít titeket mindvégig, hogy feddhetetlenek legyetek a mi Urunk Jézus Krisztus napján.

Megfigyelhető, hogy e mondatban a χάρις és a χάρισμα visszhangoznak: Isten kegyelme, amely Jézus Krisztusban adott, a korintusiaknak az „ige gazdagságában” és az „ismeret gazdagságában” nyilvánul meg, hogy megkapják azt a tanúságot, amit Krisztus hozott el az embereknek. Ennél fogva nincsenek karizma híján,

¹ 1Kor 1,7; 7,7; 12,4.9.28.30.31; 2Kor 1,11; Róm 1,11; 5,15.16; 6,23; 11,29; 12,6; valamint 1Tim 4,14 és 2Tim 1,6. Meglepő módon, a klasszikus görögben ismeretlen, az evangéliumokban, sőt a LXX-ban sem fordul elő, kivéve kétszer a Sirák Fia könyvének egyes szövegvariánsában. Egyetlen nem páli előfordulása az 1Pét 4,10.

² E kötőszó inkább oksági, mint összehasonlítóként értendő (Blass-Debrunner & 453).

vagyis – a kifejezés etimológiáját és szuffixumát tekintve – e kegyelem megnyilvánulása nélkül. Tehát Isten kegyelme egyrészt az azt adományozó Istenre vall (χάρις), másrészt az embereken nyilvánul meg (χάρισμα). Istennek e kegyelme ajándék (a TOB és C. Senft kommentárja³ „kegyelmi adománynak” nevezi). Mindenesetre a *cháris* szót majdnem minden esetben a *didómi* ige követi, ami föltételezi, hogy a *cháris* önmagában nem jelent adományt. A *chárisma* – a fentiekben említettek miatt – szoros szemantikai kapcsolatban áll a *cháris*-szal, ami az Újszövetségben a Krisztus-eseményre utal.

Levelének bevezetésében Pál apostol hálát ad Istennek mindazért, ami a korintusiak között Jézus Krisztusban Isten ajándékeként kinyilvánult.

1Kor 7,7

⁷ θέλω δὲ πάντα ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτὸν· ἀλλὰ ἕκαστος ἴδιον ἔχει χάρισμα ἐκ θεοῦ, ὁ μὲν οὕτως, ὁ δὲ οὕτως.

Szeretném ugyanis, ha minden ember úgy volna, mint én magam is; viszont mindenkinek saját kegyelmi ajándéka van Istentől: kinek így, kinek amúgy.

Két kérdés merül itt fel: mit értsünk „miként én is”, valamint az *idion chárisma*, amit a *hutós... hutós* egészít ki? A hagyományos olvasat a szöveg folytatásán alapszik, vagyis a Pál által kifejezetten előnyben részesített cölibátust értelmezi, miszerint az apostol arra vágyik, hogy minden korintusi a házasságról lemondva cölebsz maradjon. Ebből a szempontból a karizmát úgy kell érteni, mint amit mindenki megkap vagy a cölibátusban vagy a házasságban. Úgy tűnik, hogy az apostol a következő javaslatot teszi a korintusiaknak: „szeretném, hogy mindannyian cölebszek lennétek, de ez (sajnos) nem mindenkinek lehetséges, hiszen Isten adja meg egyeseknek, hogy cölebsz maradjon, másoknak viszont ezt nem adja meg.” Így ezeknek a házasság ajánlatos: „A házasság az egyetlen lehetséges életállapot azoknak, akik az önmegtartóztatás karizmája nem adatott meg”.⁴

Egy másik olvasat⁵ azonban előnyösebbnek tűnik számomra. Távol attól, hogy Pál lebecsülne a házasságot, levelének e fejezetében éppen annak védelmére kel: szembeszáll azokkal a Korintusban élő házasságokkal, akik a szexuális önmegtartóztatást hitük jobb megélésének tartják mondván: „jobb, ha az ember asszonyt nem érint” (7,1). Pál mindenképp előtt azzal érvel, hogy a házasság férfiak számára ez többé nem fel sem merülhet, hiszen az abszcinencia veszélyes számukra a *porneia* (jogtalan szexuális kapcsolat) veszélye miatt, másrészt az egyoldalú döntés a házastárs figyelmen kívül hagyását jelenti. Ugyanakkor egy engedelményt tesz: „Ne tartózkodjatok egymástól, legfeljebb közös akaratból egy időre, hogy az imádságnak éljete” (7,5-6). Majd az apostol így folytatja: „Szeretném, ha minden ember úgy volna, mint én magam”, vagyis mindenki azt választaná, hogy cölebsz marad - (a szöveg folytatása a parúzia egészen közelségéig föltételezi, s így érthető, hogy ez az életállapot előnyösebb a végidő beköszöntésekor). De – folytatja Pál – mind a házasságban, mint a cölibátusban ki-ki a sajátos módján magán hordozza (ez az érteleme az *ἔχειν* igének) Isten kegyelmének (χάρις) konkrét megvalósulását. Ebben a tekintetben senki sem állíthatja, hogy a *charisma* csak a cölibátusra vagy a házasságra utal, és ebből következően semmi sem igazolja, hogy „adománynak” fordítsuk, bár a cölibátust (és egyesek a házasságot is) így szokták jelölni. A „miként én is” kifejezés Pál érvelésében megegyezik azzal, hogy Istentől kapott sajátos karizmáját (χάρισμα ἐκ θεοῦ) ő is meg akarja őrizni. Eszerint mindenki élhet azon módon, ahogy Isten neki juttatott kegyelme számára megmutatkozik. Pál ráadásul nem akarja általánosítani, hogy milyen társadalmi életállapot volna a leghelyesebb, és még kevésbé prédikálja, hogy a szexuális önmegtagadás önmagában e ke-

³ SENFT C., *La première épître de Paul aux Corinthiens*, Neuchâtel, Delachaux et Niestlé 1979; Genève, Labor et Fides, 1990.

⁴ SENFT C., *op. cit.* p.90.

⁵ FEE G., *The First Epistle to the Corinthians*, (NICNT) Grand Rapids, Michigan, Eerdmans, 1987. BAUMERT N., *Frau und Mann bei Paulus, Überwindung eines Mißverständnisses*, Würzburg, Echter, 1993. (Magyarul megjelent: Lámpás kiadónál Abaliget 1995.)

gyelem megélésének legjobb módja lenne. Éppen fordítva igaz, hiszen a házásoknak elő is írja a házaselet gyakorlását. Önmagában tekintve semmilyen életmód nincs felette a másoknak, hanem csak az a fontos, hogy mindenki a kapott kegyelmeknek, vagyis Isten szeretetének megfelelően éljen. Mindenki maradjon meg abban az állapotban, amelyben Isten meghívása találta (vö. 7,17-24), hiszen a legfontosabb, hogy „osztatlan szívvel ragaszkodjunk az Úrhoz” (vö. 7,35).

A levél 12-13-14-es fejezeteinek szerkezete (A – B – A') nyilvánvalóvá teszik, hogy Pál szoros kapcsolatot lát a *χαρίσματα* és a *πνευματικά* között.

A a 12,1 vers megjelöli a témát: (*πνευματικά*)

12,4 verstől a kegyelmi ajándékok sokszínűségéről olvashatunk (*χαρίσματα*)

Végül a legkiválóbb kegyelmi ajándéokra való buzdítás olvasható: (12³¹ *ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ μείζονα*)

B 13. fejezet („Szeretethimnusz”) az *ἀγαπή* -hoz vezető utat jelöli ki

A' 14¹ *ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά* (*Törekedjete a lelki adományokra!*)

14³⁷ *Εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικός* (*Ha valaki azt tartja magáról, hogy próféta vagy lelki ember*)

³⁹ ὥστε, ἀδελφοί [μου], *ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν*

A korintusiak kérdésekkel fordultak Pálhoz „a Lélekre vonatkozó dolgokról”.⁶ A 14. fejezetet olvasva arra következtethetünk, hogy a korintusi hívek a glosszológiát és a próféciát elengedhetetlennek tartják ahhoz, hogy a Lélek jelenléte és működése bizonyítást nyerjen a keresztény közösségben. A bevezető formula azt sejteti, hogy a 7. fejezethez hasonlóan Pál itt is egy a korintusi egyházat megosztó kérdést akar tisztázni (egyesekek szemében a próféciák és glosszológiák túl nagy helyet foglalnak el a közösségi imában).

Pál szerint Isten Lelke – aki egyedül képes megadni az erőt az Úr Krisztus megvallásához – nem csak a glosszológián és a prófécián keresztül nyilatkozik meg, miként azt a korintusiak gondolják. Amint egy az Úr és egy az Isten, úgy a Lélek is egy (vö. 12,11), bár sokszínűség jellemzi: a kegyelem megnyilvánulásai (*χαρίσματα*), a szolgálatok (*διακονία*), és isteni erőmegnyilvánulások (*ἐνεργήματα*).⁷ Az „egy és ugyanaz” valamint a „különbélek” így olyan teológiai megfontolások jelzői, amelyeket az apostol a korintusi egyházat ismerve fogalmaz meg. A Lélek megnyilvánulásait nem szabad határozott kategóriákba zárnunk. Jelentésének megvilágosítására Pál bevezeti a *πνευματικά* szakkifejezést, hogy világosan megkülönböztesse a korintusiak által leszűkített értelemben – csak a glosszológiára és próféciára – használt *χαρίσματα* kifejezéstől. Az előző szakaszokhoz hasonlóan általános értelemben használja a *πνευματικά* kifejezést, hogy így Isten kegyelme álljon a középpontban. Isten kegyelmének megismeréséhez a Lélek vezet, hála sokszínű megnyilvánulásának, amiről egész felsorolást ad az apostol (12,8-10).⁸ Mindenki éljen az Istentől kapott kegyelmek szerint, és tegye azt nyilvánvalóvá különféle módokon. Isten az ő Lelke által működik, ami pedig a sokféle emberi cselekvés által nyilvánul meg. Így a karizmák nem a közösségben való emberi szerepeket jelölik. Pál tehát a karizmák meg nem határozott jellegét és sokszínű megnyilvánulását hangsúlyozza.

⁶ A kommentátorok többsége a τῶν πνευματικῶν kifejezés semlegessége mellett érvel.

⁷ E három kifejezés közül egyedül a *διακονία* bírhat olyan jelentést, amely szakkifejezésként „szolgálatokat” jelöl, de – miként az *ἐνεργήματα* esetében nyilvánvaló – a két másik kifejezéssel együtt általános értelemben használatos. J. DUNN (*Jesus and the Spirit*, London, SCM Press, LTD, 1975) egymásra épülőknek tartja e három kifejezést: a karizmák a szolgálatokban és erőmegnyilvánulásokban tapasztalhatók meg.

⁸ A *χαρίσματα* *ιαμάτων* kifejezéssel kapcsolatban meg kell jegyeznünk, hogy a gyógyítás karizmája itt olyan *terminus technicus*, ami a gyógyításra való képesség adományát *stereotyp* módon jelöli. Olyan karizma ez, amely a gyógyítás szolgálatában nyilvánul meg, vö. M. A. CHEVALLIER, *Esprit de Dieu, Paroles d'hommes. Le rôle de l'Esprit dans les ministères de la parole selon l'apôtre Paul*, Neuchâtel, Delachaux-Niestlé, 1966.

Az 1Kor-ban a χάρισμα kifejezéssel Pál Isten kegyelmének konkrét megnyilvánulását jelöli az embe-
ren. Isten szeretete (ἀγαπή) az emberi élethelyzetek közepette sokféle formában nyilvánul meg; a karizmákra
épül az a közösség, amely a Jézus Krisztusban való üdvösség befogadását tanúsítja.

A χάρισμα A RÓΜΑΙ-LEVÉLBEN

A χάρισμα hatszor fordul elő a levél négy különböző helyén: a megszólításban (1,11), az 5-8 fejezetek
alkotta egységben (5,15.16; 6,23), az Izrael üdvösségéről szóló részben (11,29), és a végső parainézisben
(12,6).⁹

Róm 1,11-12

¹¹ ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν εἰς τὸ
στηριχθῆναι ὑμᾶς, ¹² τοῦτο δέ ἐστιν συμπᾶ
ρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως
ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ.

...*hogy juttassak nektek némi lelki kegyelmet hogy meg-
erősítelek benneteket, és hogy közöttetek tartózkodva
közösen megvigasztalódjunk egymás hite, a tiétek és az
enyém által.*

Két melléknév határozza meg a karizmat: a határozatlan **τι** jelző, amely a különbözőséget, sokszínűsége-
t jelöl, és meglepő módon a **πνευματικόν**, amely azt jelzi, hogy vannak olyan karizmák, amelyek nem „lelki-
ek” (vagy ez a jelző csak redundancia volna?). Ennek értelme nem szembeötlő. Ugyanakkor egy pontosítást
olvashatunk a 13. versben: „hogy közöttetek is legyen munkámnak valamilyen gyümölcse”. A gyümölcs (καρ-
πός) metaforikus értelemben szerepel, miként a Gal 5,22-ben a keresztény közösséget betöltő Lélek gyümölcse-
iről (καρπὸς τοῦ πνεύματος) olvashatunk. Pál munkájának gyümölcse ezek egyike, amely Isten kegyelméből
fakad a Lélekben. A χάρισμα πνευματικὸν jelen esetben tehát megegyezik a καρπὸς τοῦ πνεύματος -szal. Isten
kegyelme mindig a Lélek által nyilvánul meg. A római testvérekkel való tervezett találkozás hitük megerősíté-
sére fog szolgálni, mind a római egyház, mind Pál javára (a 12. versben olvasható τοῦτο δέ azt igazolja, hogy
az előző vers „megerősítelek benneteket” kifejezése még egyirányúságot feltételez, de a közös hit mindkét
félnél megerősödést nyer). Ha csak ennyit akarna mondani az apostol, akkor a *pneumatikos* jelző szükségtelen
volna. Valószínű azonban, hogy ez a melléknév a levél egy későbbi fontos témáját elővételezi: vö. 8,2: „A
Krisztus Jézusban való élet Lelkének törvénye megszabadított engem a bűn és a halál törvényétől”. Pál így
akarja a rómaiakat rádöbbeneni arra, hogy Jézus halála és föltámadása által a Krisztusban való üdvösség és a
Lélek uralma már elérkezett. Isten kegyelmének ezt a megnyilvánulását akarja olvasóival megosztani. Ez a
megnyilvánulás pedig azért „lelki”, mert annak a Léleknek ajándéka, aki így kiált fel bennünk: „Abba”.

Róm 5,15-16

¹⁵ Ἄλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτως καὶ τὸ
χάρισμα· εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι οἱ πολ-
λοὶ ἀπέθανον, πολλῶ μᾶλλον ἢ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ
ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῆ τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ
Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσειεν.

¹⁶ καὶ οὐχ ὡς δι' ἐνὸς ἁμαρτήσαντος τὸ δῶρημα· τὸ
μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἐνὸς εἰς κατὰκριμα, τὸ δὲ
χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα.

*De nem igaz az, hogy amilyen a véték, olyan a kegyel-
mi ajándék is. Mert ha annak az egynek a vétke miatt
sokan haltak meg, az Isten kegyelme és ajándéka még
bőségesebben kiáradt az egy ember, a Jézus Krisztus
kegyelme által sokakra. És az ajándékkal pedig nem
úgy van, mint annak az egy bűnösnek a tettével; mert az
egy miatt való ítélet a kárhozatra visz, a kegyelem
azonban sok vétékből a megigazulásra vezet.*

A 15. versben a karizma szót határozott névelő előzi meg. Értelmét a következőkben olvasható kettős
kifejezés pontosítja: ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι, amely ún. hendiadys stilisztikai forma (Isten
kegyelme, vagyis ajándék, amely a kegyelemben áll fenn) egyúttal két szintet jelöl: Isten a kegyelem címzettje
és maga Jézus Krisztus az ajándék abban az értelemben, hogy e kegyelemnek ő a célja és közvetítője. A

⁹ Vö. a J. N. Aletti (*Comment Dieu est-il just?* Paris, Seuil, 1991) által javasolt szövegszerkezettel.

χάρισμα itt pontosan Isten kegyelmi ajándékának megvalósulását jelenti, aki maga Jézus Krisztus. Íme, ezért kapott határozott névelőt. Ez a karizma, definíció szerint egyedülálló. A kifejezés meghatározott azáltal, hogy a Jézus Krisztusban megvalósult üdvtörténeti eseményre vonatkozik: ez az esemény maga a kegyelmi ajándék. Α δωρεά és δώρημα az ajándéknak karizmához kapcsolódó értelmet ad.

Róm 6,22-23

²² νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας δουλωθέντες δὲ τῷ θεῷ ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν, τὸ δὲ τέλος ζωῆν αἰώνιον. ²³ τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ **χάρισμα** τοῦ θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

*Most azonban, miután felszabadultatok a bűn alól, s Isten szolgálói lettetek, megvan a gyümölcsötök a megszentelődésre, aminek a vége az örök élet. Mert a bűn zsoldja a halál, Isten **kegyelme** azonban az örök élet Krisztus Jézusban, a mi Urunkban.*

Az 5. fejezethez hasonlóan a karizma itt is határozott névelővel szerepel: Isten kegyelmének megnyilvánulása a bűn zsoldjával szembeállítva konkrét eredményben, a Krisztus-eseményben mutatkozik meg. E kegyelmi esemény természete szerint hozza magával az örök élet ajándékát.

Róm 11,28-29

²⁸ κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς, κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας· ²⁹ ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ **χαρίσματα** καὶ ἡ κληῖσις τοῦ θεοῦ.

*Az evangélium miatt tehát ellenségek Isten szemében tiérettetek, de a kiválasztás miatt kedveltek az ősatyákért, hiszen az Isten **ajándékai** és elhívása visszavonhatatlanok.*

A 28. vers Izrael elutasításának kérdésére adott páli válasz második része: Isten nem utasította el népét, mivel „kiválasztását nem bánta meg” (S. Lyonnet). A Krisztust el nem fogadó zsidók ellenségekké váltak a keresztények megtérése miatt, ám mégis Isten kedveltjei őseik kiválasztottságára tekintve. A határozott névelős forma itt, a 29. versben szerepel először többes számban: τὰ χαρίσματα. A kiválasztás Izrael történetében Isten meghívó kegyelmében nyilvánult meg. Ez a χάρις rendjébe tartozik, amely Isten föltétlen hűségén alapszik és a történelemben konkrétan megmutatkozik. A ἀμεταμέλητα melléknév aláhúzza azt a meggyőződést, hogy Isten választása és meghívása nem bukott meg, s így nem is kell visszavonnia.

Itt tehát τὰ χαρίσματα nem annyira általános értelemben, mint inkább egy jól meghatározott szakkifejezésként szerepel: Izrael sajátos történelmére vonatkozik.

Róm 12,6-8

⁶ ἔχοντες δὲ **χαρίσματα** κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα, εἴτε προφητεῖαν κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως, ⁷ εἴτε διακονίαν ἐν τῇ διακονίᾳ, εἴτε ὁ διδάσκων ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, ⁸ εἴτε ὁ παρακαλῶν ἐν τῇ παρακλήσει· ὁ μεταδίδους ἐν ἀπλότητι, ὁ προϊστάμενος ἐν σπουδῇ, ὁ ἐλεῶν ἐν ἰλαρότητι.

*Különböző **adományaink** vannak a nekünk adott kegyelemnek megfelelően: ha prófétaság, akkor gyakoroljuk a hit mértéke szerint; ha szolgálat, akkor fáradozzunk a szolgálatban; ha valaki tanít, tanítson; aki buzdít, buzdítson; aki adakozik, tegye egyszerűségben; aki előljáró, buzgóságban, aki irgalmasságot gyakorol, vidámságban.*

E szakasz a közösségnek adott buzdítás részét alkotja. A közösség feladata, hogy Isten irgalmát tükrözzön. A szoros értelemben vett teológiai reflexiót maga mögött hagyva Pál itt áttér a gyakorlati tanácsokra. A 12,6-ban a karizma szó lelkipásztori összefüggésekbe kerül. Meghatározatlanul, az 1Kor-hoz hasonlóan, Isten kegyelmének sokféle megnyilvánulásait jelöli. A hangsúly itt a kegyelem irgalmas jellegére került.

Ez utóbbi példától eltekintve a Római-levélben a χάρισμα speciális teológiai jelentésben szerepel: a kegyelem ingyenes adományát jelöli, ami Jézus Krisztusban valósult meg.

ÖSSZEFOGLALÁS

Az 1Kor-ban a χάρισμα „Isten kegyelmének megnyilvánulása az emberen”, vagyis általános értelemben használatos. Pál a Lélek megnyilvánulásaként szól róla, s így lelki jellegét hangsúlyozza.

A Róm-ban a χάρισμα azon esemény teológiai szakkifejezéseként szerepel, amely minden keresztény közösség alapját jelenti: a kegyelem *par excellence* megnyilvánulása a Krisztus-eseményben. Hasonlóan jól körülhatárolt értelemben szerepel ott, ahol Isten Izrael iránti kiválasztó kegyelméről olvasunk. Keresztény testvéreihez szólva Pál rámutat Izrael történelmi kiválasztottságára és annak megerősítéseire a századok során. A χάρισμα szó jelentésének ez a kiszélesítése csak a Jézus Krisztusban való üdvözítő kegyelem összefüggésében érthető. E teológiai értelemben a χάρισμα és a χάρις szinonimáknak tekinthetők, mivel Isten embert üdvözítő tettet jelöli.

Végül vessük fel Konferenciánk alapkérdését: figyelembe véve e görög kifejezés jelentését, lehet-e Pálnál kapcsolatot találni a „karizma” és a „hatalom” között? Ha a „hatalom” alatt fennhatóságot, a közösség uralmát értjük, akkor világos, hogy nem. Pál erőteljesen emlékezteti a korintusiakat, hogy a kegyelmi adományokra való egyedüli válasz a készséges várakozás: mindenki a maga helyén és életállapotában építse a közösséget anélkül, hogy az egyiket a másiknál kiválóbbnak tartaná. A karizma általános értelmének használata lehetővé teszi számára, hogy elkerülje a szerepek hierarchizálását.

A kérdés másképpen merül fel, ha a karizma általános jelentéséről áttérünk annak speciálisan teológiai értelmére: a karizmák sokszínűségének illusztrálása által válik érthetővé, hogy a kifejezés magát a cselekvést mint kegyelmi adományt jelöli. Ténylegesen ez a fejlődés eredményezte, hogy az egyházban hamarosan – miként arról a Timóteusnak írt levélben utalást találunk¹⁰ – a kézzátétel mint bizonyos karizmák átadásának rítusa szerepel. Ez pedig szoros összefüggésben áll a hatalomgyakorlással. De ez a kérdés vajon Pál számára már felmerült?

(fordította: Thorday Attila)

¹⁰ 1Tim 4,14 ; 2Tim 1,6